

سرشناسه:	شاوی، علی
عنوان و نام پدیدآور:	الامام الحسین (علیه السلام) فی المدینة المنورة. فارسی با کاروان حسینی از مدینه تا مدینه / تهیه کننده پژوهشکده علوم اسلامی امام صادق (ع)؛ نویسندگان: علی الشاوی، نجم الدین طیبی، محمدجواد طیبی؛ مترجم عبدالحسین بینش. قم: پژوهشکده علوم اسلامی امام صادق (ع)، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۲.
مشخصات نشر:	ج ۲.
مشخصات ظاهری:	۵۰۰۰۰۰ ریال: دوره: ۹ - ۱۸۹ - ۲۴۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۲۵۰۰۰۰ ریال: ج ۱.
شابک:	۱۸۷ - ۲۴۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۲۵۰۰۰۰ ریال: ج ۲ - ۱۸۸ - ۲۴۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۲۵۰۰۰۰ ریال: ج ۱.
وضعیت فهرست نویسی:	ف. ا. ب.
یادداشت:	نویسنده: محمدجواد طیبی، محمدجعفر طیبی، محمدامین پورامینی.
یادداشت:	چاپ اول: ۱۳۹۲ (فیفا).
یادداشت:	چاپ دوم: ۱۳۸۷ - .
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق.
موضوع:	واقعہ کربلا، ۶۱ ق.
شناسه افزوده:	طیبی، نجم الدین، ۱۳۴۴ -
شناسه افزوده:	طیبی، محمدجواد، ۱۳۳۱ -
شناسه افزوده:	مولایی، عزت الله
شناسه افزوده:	طیبی، محمدجعفر، ۱۳۳۵ -
شناسه افزوده:	پورامینی، محمدامین، ۱۳۴۱ -
شناسه افزوده:	بینش، عبدالحسین، ۱۳۳۷ -، مترجم
شناسه افزوده:	پژوهشکده علوم اسلامی امام صادق (ع)، انتشارات زمزم هدایت پژوهشکده علوم اسلامی امام صادق (ع).
رده بندی کنگره:	۱۳۹۲ ۶۰۴۱ م ش ۴/۴/۲ BP
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۹۵۳
شماره کتابشناسی ملی:	۳۰۹۳۴۲۱

باکاروان حسینی از مدینه تا مدینه

۱

پژوهشکده تحقیقات اسلامی

نخستین
شماره

با کاروان حسینی از مدینه تا مدینه - ج ۱

موضوع: تاریخ اسلام • تهیه کننده: پژوهشکده علوم اسلامی امام صادق (ع) • نویسندگان: علی الشاوی، شیخ نجم الدین طیبی، شیخ محمدجواد طیبی • مترجم: عبدالحسین بینش • صفحه آرا: حمزه زاهدی • ناشر: زمزم هدایت • چاپ: نینوا • نوبت چاپ: اول • تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۲ • شمارگان: ۱۰۰۰ • قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان • شابک: ۵ - ۱۸۷ - ۲۴۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸ • شابک دوره: ۹ - ۱۸۹ - ۲۴۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸

قم، خ شهید فاطمی (دور شهر)، نبش فاطمی ۳، پلاک ۸۱
تلفکس: ۷۷۳۰۷۲۵ - ۰۲۵۱، همراه: ۸۷ ۲۸ ۲۵۳ ۹۱۲
صندوق پستی: ۶۴۱ - ۳۷۱۸۵ E.mail: tooba@ofogh.net

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۱
مقدمه	۱۵

پیش در آمد

مقاله نخست: مطالعه‌ای در ماهیت و پدیده‌های جریان نفاق	۳۱
تعریف	۳۱
جریان نفاق و نظریه‌های نادرست	۳۲
شاخص‌های جریان نفاق	۳۸
نقطه عطف‌های اساسی و پیامدها	۶۸
مقاله دوم: در پیشگاه شهید پیروز	۱۱۱
منطق شهید پیروز	۱۱۲
دورنمای پیروزی حسینی	۱۳۰
عصر عاشورا	۱۳۱
مقطع پس از عاشورا تا دوران ظهور	۱۳۹
مقطع دوران ظهور	۱۴۱

بخش اول: امام حسین علیه السلام در مدینه منوره و هجرت ایشان به سوی مکه مکرمه

فصل نخست: امام حسین علیه السلام پس از برادرش امام حسن علیه السلام	۱۴۷
منزلت امام حسین علیه السلام میان امت	۱۴۷
خبر دادن از شهادت خود	۱۵۲
غائله روز نخست	۱۵۹

۱۶۳	دیدگاه امام حسین علیه السلام درباره صلح برادرش با معاویه
۱۷۱	موضع‌گیری معاویه نسبت به امام حسین علیه السلام
۱۸۹	فصل دوم: روش امام حسین علیه السلام در دوران معاویه
۱۸۹	۱. دعوت به حق و دفاع از آن
۲۱۵	۲. نگهداری امام علیه السلام از اَمّت، به‌ویژه از شیعیان
۲۲۴	۳. قاطعیت امام علیه السلام در خودداری از بیعت با یزید
۲۳۵	۴. جعل روایت درباره سیره امام حسین علیه السلام
۲۴۷	فصل سوم: داستان آغاز انقلاب
۲۴۷	مرگ معاویه
۲۵۶	شخصیت یزید بن معاویه
۲۶۳	خبر مرگ معاویه در مدینه
۲۶۸	فراخوانی و مشارکت در مسجد
۲۷۴	دیدار صوری و اعلام نپذیرش بیعت
۲۸۹	فصل چهارم: آغاز سفر «پیروزی یا شهادت»
۲۸۹	دلیل نماندن امام حسین علیه السلام در مدینه
۲۹۲	واپسین شب‌های حضور در مدینه
۲۹۵	آخرین دیدارها در مدینه
۳۰۳	درنگ و نگرش
۳۰۴	مهم‌ترین عامل قیام حسینی
۳۰۹	خروج از مدینه، چرا شبانه؟
۳۱۱	پافشاری بر حرکت در شاهره
۳۱۳	کاروان حسینی بیرون مدینه
۳۲۰	دیدارهای میان راه
۳۳۲	در آستانه مکه مکرمه

بخش دوم: امام حسین علیه السلام در مکه مکرمه

۳۳۵	مقدمه
۳۴۷	فصل نخست: تلاشی‌های امام حسین علیه السلام در مکه
۳۴۷	ورود به شهر
۳۴۹	منزل امام علیه السلام در مکه

۳۵۱	نامه امام علیه السلام به سران بصره
۳۵۹	نخستین شهید قیام حسینی
۳۶۰	دیدار امام با فرستادگان و نمایندگان مردم کوفه
۳۶۱	نامه امام علیه السلام به مردم کوفه
۳۶۳	سفیر امام حسین علیه السلام به کوفه
۳۶۶	مسلم بن عقیل کیست؟
۳۷۸	نامه امام علیه السلام به محمد حنفیه و بنی هاشم
۳۸۲	نامه‌ای دیگر از امام حسین علیه السلام
۳۸۴	سفارت قیس بن مسهر برای بار دوم
۳۸۹	نامه مسلم بن عقیل به امام علیه السلام
۳۹۰	خطبه‌های امام علیه السلام در مکه مکرمه
۳۹۴	روز حرکت از مکه مکرمه
۳۹۶	اصرار امام علیه السلام بر ترک مکه در ایام حج
۴۰۳	عمره، تمتع یا مفرده
۴۰۸	آیا امام علیه السلام از مکه پنهانی بیرون رفت؟
۴۱۱	چرا امام حسین علیه السلام زنان و کودکان را همراه برد؟
۴۱۷	فصل دوم: تلاش حکومت اموی در روزهای مکی نهضت حسینی
۴۱۹	حرکت حکومت محلی اموی در کوفه
۴۲۹	تلاش حکومت مرکزی بنی امیه در شام
۴۴۲	آیا حکومت مرکزی اموی والی مکه را تغییر داد؟
۴۴۲	برکناری ولید بن عتبه از والیگری مدینه
۴۴۸	نامه یزید به قریشی‌های مدینه
۴۴۹	نقشه کشتن یا دستگیری امام علیه السلام در مکه
۴۵۰	تلاش حکومت محلی اموی در بصره
۴۵۳	تحرك حکومت محلی اموی در کوفه
۴۵۹	شهادت عبدالله بن یقطر حمیری
۴۶۳	در تنگنا گذاشتن و حبس و قتل مخالفان
۴۸۰	تحرك سلطه محلی اموی در مکه مکرمه

فصل سوم: حرکت امت در دوران مکی قیام حسینی	۴۹۱
حرکت امت در حجاز	۴۹۱
تلاش عبدالله بن عباس	۴۹۵
چرا ابن عباس همراه امام علیه السلام نرفت؟	۵۱۱
نامه‌های ابن عباس به یزید	۵۲۰
موضع‌گیری محمد حنفیه	۵۲۵
چرا محمد حنفیه امام علیه السلام را همراهی نکرد؟	۵۲۹
تلاش عبدالله بن جعفر علیه السلام	۵۳۵
دلیل نپیوستن عبدالله بن جعفر علیه السلام به امام علیه السلام	۵۴۳
عبدالله بن زبیر و نصایح متناقض!	۵۴۴
عبدالله بن عمر و مشورت مغرضانه	۵۵۳
اوزاعی و نهی از حرکت به سوی عراق!	۵۶۲
عمر بن عبدالرحمن مخروم و نصایح صائب!	۵۶۴
دیدار جابر بن عبدالله انصاری با امام علیه السلام	۵۶۷
امام به دنبال کسب پاداش الهی	۵۷۰
رایزنی ابوسعید خدری	۵۷۳
گفتار مامقانی در فایده بیست و ششم	۵۷۶
نامه مسور بن مخرمه	۵۷۹
نامه عمره، دختر عبدالرحمن	۵۸۱
حرکت امت در کوفه	۵۸۲
نخستین اجتماع شیعه در کوفه پس از مرگ معاویه	۵۸۵
فرستادگان کوفه نزد امام علیه السلام	۵۸۹
ارسال پیک و نامه برای بار دوم	۵۹۲
نقش منافقان در امواج نامه‌ها	۵۹۴
همدلی فراوان با سفیر امام حسین علیه السلام	۵۹۷
نخستین اجتماع با سفیر امام علیه السلام	۵۹۸
کوفه در انتظار حسین علیه السلام	۵۹۹
کوفیان و اقدام مناسب	۶۰۱
حرکت امت در بصره	۶۰۶
همایش پنهانی شیعه در بصره	۶۱۵

۶۱۷	پانصد تن از مردم بصره همسفر ابن زیاد به کوفه.....
۶۱۹	کسانی که در مکه مکرمه به کاروان حسینی پیوستند.....

بخش سوم: وقایع میان راه مکه تا کربلا

۶۳۷	فصل نخست: کاروان حسینی در راه عراق.....
۶۳۷	حرکت به سوی عراق.....
۶۴۱	چرا امام حسین علیه السلام به عراق رفت؟.....
۶۵۲	وحشت حکومت اموی از خبر خروج امام علیه السلام
۶۵۳	تلاش حکومت اموی در مکه برای بازگرداندن امام علیه السلام
۶۵۴	نقش عبدالله بن جعفر در تلاش آشتی جویانه.....
۶۵۵	درنگ و ملاحظه.....
۶۵۹	تلاش سرکوبگران.....

۶۶۵	فصل دوم: کوفه در دوران معاویه بن عقیل.....
۶۶۵	زمان حرکت مسلم.....
۶۶۹	در آستانه انقلاب.....
۶۷۰	مژده شهادت.....
۶۷۱	نخستین اجتماع کوفیان با مسلم.....
۶۷۳	نامه مسلم علیه السلام به امام علیه السلام
۶۷۵	شخصیت نعمان بن بشیر.....
۶۷۶	عبیدالله بن زیاد والی جدید کوفه.....
۶۷۹	اقدام های سرکوبگرانه عبیدالله.....
۶۸۱	تغییر مقر فرماندهی انقلاب!.....
۶۸۱	نقشه قتل ابن زیاد در خانه هانی.....
۶۸۶	قتل بزرگان شیعه.....
۶۹۵	جست و جو برای یافتن محل اقامت مسلم بن عقیل علیه السلام
۶۹۸	دستگیری هانی بن عروه.....
۷۱۰	قیام مسلم بن عقیل.....
۷۲۰	اقدام اشراف و دوستان ابن زیاد.....
۷۲۲	مسلم برای مقابله با ابن اشعث نیروی نظامی می فرستد!.....
۷۲۳	چرا انقلابیون به کاخ حمله نکردند؟.....

۷۲۸	ترساندن مردم از سپاه شام
۷۳۰	دلایل شکست طرفداران مسلم
۷۳۳	فرمانده مجاهد، در میهمانی طوعه
۷۳۵	ابن زیاد و خبر ناگهانی خوشحال کننده!
۷۳۸	آخرین نبرد مسلم
۷۴۴	مشاجره مسلم با ابن زیاد
۷۴۸	نخستین شهید نهضت حسینی از بنی هاشم
۷۵۰	قتل هانی بن عروه
۷۵۲	انتقام ابن زیاد از دیگر انقلابیون
۷۵۴	گزارش امنیتی ابن زیاد به یزید
۷۵۵	مراقبت از راه و سازماندهی کوفه
۷۵۷	فصل سوم: وقایع منزلگاه‌های راه که تا کربلا
۷۵۷	۱. بستان بنی عامر (یا ابن عامر)
۷۶۰	۲. تنعیم
۷۶۴	۳. صفاح
۷۶۷	۴. ذات عرق
۷۷۰	۵. حاجر از بطن الرّمه
۷۷۶	۶. خَزِیمَه
۷۷۷	۷. رَزْزود
۷۸۸	۸. ثعلبیه
۷۹۷	۹. شقوق
۸۰۰	۱۰. زباله
۸۰۵	۱۱. بطن عقبه
۸۰۸	۱۲. شراف
۸۰۹	۱۳. ذو حُسم
۸۲۷	۱۴. بیضه
۸۲۹	۱۵. عذیب هجانات
۸۳۷	۱۶. قصر بنی مقاتل
۸۴۴	۱۷. نینوا

پیشگفتار

الحمد لله الذي جعل الحمد مفتاحا لذكره ودليلا على نعمه وآلانه والصلاة والسلام على أشرف الخلائق محمد وآله الطيبين الطاهرين.

جهان اسلام در قرن چهاردهم هجری پدیده‌ای به شکوه و جلال و تابناکی و عظمت و اهمیت انقلاب اسلامی ایران به رهبری مرجع بزرگ دینی، حضرت آیه الله العظمی، سید روح الله موسوی خمینی ره ندید. این پدیده بزرگ دیدگان جهانیان، به ویژه مسلمانان را خیره ساخت و هر کس به اندازه شناخت خود از آن متأثر گشت. آرزوی بازگشت به حاکمیت اسلام، بار دیگر در جان امت اسلامی برانگیخته شد و نوامیدی جایش را به قدرت و امیدواری داد. پایه‌های حکومت‌های مزدور در جای جای سرزمین‌های اسلامی از بیم قیام‌های مردمی به لرزه درآمد و مستضعفان جهان، انقلاب اسلامی را بهترین الگو برای رهایی از چنگ استعمارگران و طاغوت‌ها یافتند و مستکبرانی که دستاوردهای این انقلاب مقدس لرزه بر اندامشان افکنده است، شتابان بر آن شدند تا در تنگنا قرارش دهند و آن را از میان ببرند. همچنین در دو دهه اخیر، جهان، به ویژه جهان اسلام، شاهد دگرگونی‌های بزرگی بوده است که پیروزی انقلاب اسلامی ایران را باید مهم‌ترین عامل این دگرگونی‌ها دانست. طبیعی بود که این انقلاب از همان آغاز پیروزی در همه زمینه‌ها، به ویژه جنبه فکری، ماهیت خود را بشناساند و نشان بدهد که فداکاری و جانبازی را از امام حسین ع و قیام عاشورا الهام گرفته است. انقلاب اسلامی، به حق، یکی از برکت‌ها و دستاوردهای فراوان قیام مقدس عاشورا و از مصداق‌های بارز «پیروزی حسینی» در فاصله میان عاشورا تا دوران ظهور است.

اگر عاشورا نبود، این انقلاب مقدس هم نبود. چنان که امام خمینی علیه السلام در تصویر این حقیقت می فرماید: «ما هر چه داریم از عاشورا داریم».

اینکه سازمان های استکبار جهانی و دست پرورده های فکری و سیاسی شان، تهاجمی فکری را علیه اسلام و به ویژه مذهب اهل بیت علیهم السلام و هویت اسلامی این انقلاب تدارک ببینند، دور از انتظار نبود. تهاجمی همه سویه که نقشه آن با دقت کامل از سوی استکبار تهیه شده است و جنبه های گوناگون زندگی امت اسلامی را در همه جای دنیا و به ویژه در ایران دربرمی گیرد. با درک اهمیت این موضوع، رهبری انقلاب اسلامی، بر استمرار راه انقلاب در همه ابعاد، به ویژه بُعد فرهنگی، که نمایانگر هویت انقلاب است، تأکید می ورزد. هویتی که به مرزهای جغرافیایی یا موانع سیاسی محدود نمی شود و با اقتدار در مقابله با تهاجم فرهنگ الحادی قرار دارد که در طول تاریخ طوفان های سهمگین آن، جهان اسلام را بی رحمانه درنوردیده است. نگرشی به خطابه ها و بیانات امام خمینی علیه السلام و آیت الله سید علی خامنه ای، تأکید بر این موضوع را به خوبی نشان می دهد، به ویژه در روزگار کنونی که نیروی مهاجمان فرهنگی چند برابر شده و دستگاه های تبلیغاتی آنان با روش های نوین و گوناگون و فراگیر خود بر همه جهان پنجه افکنده است. بدون شک برای روی آوردن به چنین دستگاهی و به منظور رساندن پیام هدایت اسلامی و فطرت انسانی به همه دل ها، اشتناک نیازمند آنیم که روش های گوناگون تبلیغی و هنری را به کار بندیم؛ باشد که این دل های پاک از سر اخلاص به خدای روی آورند و با تدبر و آگاهی، از بند حیل های شیطانی برهند.

پژوهشکده تحقیقات اسلامی، با ایمان و اعتقاد کامل به راه حسینی، که مهم ترین عامل پیروزی انقلاب بود و رهبری انقلاب و ملت مسلمان ایران در جهاد و درهم کوبیدن فساد و ستم و کفر بدان تکیه کردند و نیز با احساس ضرورت گسترش فرهنگ عاشورا در میان امت اسلامی و نیز ادای دینی که امام حسین بر گردن فرزندان این انقلاب دارد، اقدام به تأسیس «مدیریت ویژه تحقیقات عاشورا» نمود. مأموریت این مدیریت توجه به گسترش میراث حسینی، ترویج فرهنگ عاشورا، ارائه تحقیقات جدید در ارتباط با تاریخ انقلاب حسینی در ابعاد و زمینه های گوناگون و احیای آثار علمی، تاریخی و ادبی مربوط به تاریخ زندگانی امام حسین علیه السلام بود. از کارهای انجام شده در این مدیریت «کتاب شناسی توصیفی تاریخ زندگانی امام حسین علیه السلام و قیام عاشورا» است که در سه بخش به معرفی و توصیف ۱۲۰ کتاب مهم مربوط به

زندگانی امام حسین و قیام عاشورا پرداخته است. این کتاب بر طبق تاریخ تألیف کتاب‌ها تنظیم شده و معرفی هر کتاب دو تا چهار صفحه از آن را به خود اختصاص داده است.

همچنین این مدیریت برای معرفی قیام و پیام عاشورا، اقدام به تألیف کتاب‌هایی از جمله «پیام‌های عاشورا»، «زمینه‌های انقلاب حسینی» و «دستاوردهای قیام عاشورا» نموده است.

چاپ تحقیقی کتاب «ابصار العین فی أنصار الحسین» از دیگر کارهایی است که این مدیریت در چارچوب احیای آثار حسینی، بدان پرداخته است.

از کارهای تحقیقی مهمی که این مرکز افتخار تهیه و تقدیم آن به فرهنگ اسلام، به ویژه فرهنگ حسینی را دارد، پژوهشی تاریخی، تحلیلی و انتقادی مفصل و نوینی است با عنوان «باکاروان حسین از مدینه تا مدینه». این پژوهش تاریخ دوران امامت امام حسین و پیش آمدهای مربوط به باقیمانده خاندان پیامبر، پس از شهادت امام تا بازگشت مجدد کاروان حسینی به مدینه را که با قیام عاشورا ارتباطی تنگاتنگ دارد، دربر می‌گیرد.

از آنجا که برای نگارش کامل قیام حسینی، ناگزیر زمینه‌ها و اسباب و علل این قیام را، هرچند به طور اجمال، باید شناخت، این پژوهش دوران پنج‌ساله پس از رحلت پیامبر تا سال شصت هجری را در گفتاری با عنوان «مطالعه‌ای در هفت و پیامدهای جریان نفاق»، مورد بررسی قرار داده و طی آن موضوع‌های زیر را به بحث گذاشته است: تعریف نفاق، سردمدار خاطیان از آغاز جریان نفاق تا پایان آن، شاخه‌های نفاق و نقطه عطف بانی ساسی پس از رسول خدا و دستاوردها. این گفتار به عنوان پیش درآمد کتاب به خوانندگان عزیز تقدیم شده است.

شایان ذکر است که پژوهش «باکاروان حسینی از مدینه تا مدینه» را به شش مقطع زیر تقسیم کرده‌ایم:

۱. تاریخ وقایع حضور امام حسین در مدینه تا حرکت به مکه مکرمه؛
۲. تاریخ حضور امام حسین در مکه مکرمه؛
۳. تاریخ وقایع حرکت امام از مکه تا کربلا؛
۴. تاریخ وقایع حضور امام در کربلا تا شهادت؛
۵. تاریخ وقایع کاروان حسینی، پس از شهادت امام حسین تا رسیدن به شام؛
۶. تاریخ وقایع کاروان حسینی در شام و در فاصله شام تا ورود به مدینه.

و هر مقطع را بر عهده یکی از پژوهشگران خبره و ماهر زیر قرار داده ایم:

استاد علی الشاوی، شیخ نجم الدین طبسی، شیخ محمد جواد طبسی، شیخ عزت الله مولائی، شیخ محمد جعفر طبسی، شیخ محمد امین پورامینی. و برای آنکه هم از امتیاز کار فردی و هم کار گروهی بهره برده باشیم، از استاد علی الشاوی تقاضا کردیم تا پژوهش همه همکاران خویش را مورد نقد و بررسی قرار دهد و سپس همه آن را با یک قلم به نگارش درآورد. از خداوند خواستاریم همه تلاش های طاقت فرسایی را که برای به بار نشستن این پژوهش انجام شده است از ما بپذیرد و به این برادران عزیز توفیق خدمت هر چه بیش تر در زمینه های تاریخ اسلام، به ویژه قیام حسینی را عنایت فرماید.

استاد علی الشاوی در پیش درآمد این کتاب یعنی «مطالعه ای در ماهیت و پیامدهای جریان نفاق» کوشیده است تا در لابه لای تحولات بزرگی که از وفات رسول خدا ﷺ تا سال شصتم هجری بر امت اسلام گذشته است، علاوه بر کشف حقایق تازه، موضوع های زیر را مورد بحث و بررسی قرار دهد: «متساوی ادب» و «ضعف روحی» و «دوگانگی» در شخصیت انسان مسلمان و عواملی که موجب سلب این بسیاری در جامعه اسلامی تا آنجا اوج بگیرد که دل های مردم با امام حسین ﷺ و شمشیرهایشان علیه او باشد. و نیز مؤلف در مقاله دوم با عنوان «در پیشگاه شهید پیروز» کوشیده است تا نشان بدهد که شهید پیروز از ویژگی های حسینی است، علاوه بر آن تصویر روشنی از منطق ژرف نگری و در حرکت امام حسین ﷺ روشن سازد و آن، منطق شهید فاتح است. منطقی که به ما امکان می دهد تا در پرتو آن از گفته ها و موضع گیری های امام، که در ظاهر برخی شان با یکدیگر در تعارض هستند، تفسیری یگانه، منسجم و درست ارائه دهیم.

همچنین مؤلف کوشیده است تا در این مقاله تصویری روشن از افق های پیروزی حسینی را در دوران قیام عاشورا و پس از آن تا دوران ظهور و در خود دوران ظهور نشان بدهد، چرا که تأکید دارد، قیام حضرت مهدی (عج) فصل پایانی قیام حسینی را تشکیل می دهد. تأمل در محتوای این کتاب نشان می دهد که این قراءت، دیدگاه های استدلالی نوینی به بار آورده و کیفیتی تازه دارد و همگان را سودمند خواهد افتاد. ان شاء الله.

پژوهشکده تحقیقات اسلامی